

sosialurin

telf. 1 47 20. 1 18 20
box 76, 3800 Tórshavn
Útgevari: p/f sosialurin

Fyritaks- og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Blaðmenn: Høgni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Pláss fyri øllum

SJEYTIÁRINI munnu helst vera tað tígguáraskeið í søgu okkara við størstu broytingunum á materiella økinum. Ídnaðarútbýggingin tók reiðiliga dyk á seg, og við skilagóðari landsplanlegging hevur borið til at byggja út á ein so skilagóðan hátt sum gjørligt, og somuleiðis serliga á teimum støðum í landinum har tørvurin hevur verið størstur. Vit finga minkað um eina hóttandi sentralisering.

HENDA útbýggingin á so mongum økjum hevur eisini gjørt sítt til at minka um innflutningin av teim vørum, sum vit frammanundan ikki sjálvir hava verið førir fyri at framleitt.

EISINI á sosiala økinum eru framdar nógvar nýskipanir. M.a. kunnu nevnt dagpeningaskipanin, heima-hjálparskipanin, serlig einkjupensjón o.a.

Á MENTUNARLIGA økinum eru eisini ymisk framstig gjørd. Vit hava fingið HF-útbýgvingina, stóðisútbýgving, fróðskaparundirvísingin varð víðkað o.s.fr. Eisini hava vit bygt bókasavn og tað verður kanska ikki so leingi til nýtt útvarpshús og norðurlandahús koma upp at standa. Hetta má tó bert verða roknað sum ein karmur um ein møguliga komandi mentanarpolitikk, sum vit higartil ikki hava sæð nógva til.

SPARSEMI verður at sýna, men eingin sparir seg burtur úr trupulleikum, hann framleiðir seg úr teimum, segði lögmaður í nýggjársoðu síni. Hetta hevur eisini verið politikkur landsstýrisins, og vil tað vónandi eisini vera tað í framtíðini.

LANDSSTYRIÐ fer vónandi framvegis at stuðla allari sunnari vinnu á sjógvum sum á landi, men samstundis at vera vakið fyri ótálmaðari profittjagstran á vinnuliga økinum. Hetta hava vit ikki ráð til, hvørki peningaliga ella moralskt. Hetta landið eiga vit øll, og hava øll somu rættindi til ríkidømi tess.

Hví ikki leggja kappingina í avreiðingarprísir?

Ein viðmerking til grein, skrivaða av Absalon Absalonsen í Tingakrossi 14/12 1979:

Eg má fyrst siga at eg taki undir við teimum tankum, sum her verða ferdar fram.

Tað er ikki rætt, at okkara fiski- og útróðarmenn ikki fáa somu úrtøku, sum teir, sum selja sína veiðu beinleiðis. Tað er ikki rætt, at tann fiskur, sum verður avreiddur í Føroyum, ikki fær tann sama pris sum tann, sum seldur verður uttanlands.

Ikki bara útróðar- og fiskimenn, men alt okkara samfelag, er merkt av kreppuni, sum er nú, og eitt er øllum greitt: tað, sum er avgerandi, er ikki politiskur tvídráttur fyri á slíkan hátt at vinna sær ella flokki sínum nakrar atkvøður. Tað, sum ræður um, er eitt breitt politiskt samarbeiði við vilja til at loysa kreppuna. Henda kreppa hjá okkara samfelag er eins nivandi sum heimsbardagin var fyri Ongland, men har vóru politikkarar av formati, sum í lagnustund funnu saman í konstruktivum

samarbeiði fyri at loysa uppgávuna.

Ti kreppan gongur onga hurð forbi.

Vit mugu í dag sanna og tað visur seg, at greinsskrivarin í Tingakrossi fyrri 14/12 1979 sannað tað við týðiliga at fara fram, at um tiltakið keypið av LASSA II ella skip av slíku slag varð fram, hevði verið ein onnur støða enn tann, vit eru í í dag. Tann ætlan, sum landsstýrið hevði við hesum skipakeypi var júst henda, sum ígrein í Tingakrossi verður væl og virðiliga lýst. Greinsskrivarin er skilamaður, sum er royndur bæði á sjógvum og landi, bæði sum fiskimaður og sum reiðari, so hann veit, hvat hann skrivur og talar um. Bert harmiligt, at hansara partamenn á tingi ikki høvdu sama flog, tí flokkurin, sum Absalon hevur verið valevni hjá nú mangar ferðir, tók ikki undir við skipakeypinum, sum eftir uppskoti Absalons um ikki hevði greitt kreppu okkara, so í hvussu so er verið við til at bótta munandi um ta støðu, vit eru í í dag. Men allar suður eru ikki sýftar enn. Tað ber til at reisa málið aftur, og um vilji og áráði eru, er ikki bara møguleiki at vinna á kreppuni, men forða fyri arbeiðsloysi á landi við at reisa seg og stemma fyri einari slíkari loysn, sum hesin skilamaður visur á í grein síni í Tingakrossi.

Absalon skrivur viðari:

Tann frágreiðing um lágu fiskaprisir okkara, at vit leggja langt frá meginlandinum, hon heldur bara ikki.

Um Smyril (Lasse II) siglir til Skarster tvær ferðir um vikuna, kundi allur fiskur, ið kemur á land í Føroyum, verið fluttur beinleiðis til brúkarar í Onglandi, Fraklandi, ja, longur burturi. Hetta kundi verið gjørt uttan at minka um arbeiðið á flakavirkjunum. Hetta vildi eisini ført við sær eina hækking av fiskaprisinum við 100%. Ein kg-prisur uppá kr. 6,00 kundi verið galdandi.

Við at ganga hesa leið stuðlar tað almenna meira tað frí fyrstaksskeiði, enn nú verður gjørt, við yvir figgjarlógina at oysa eina rúgvu av stundningi, sum í veruleikanum ongin veit, hvussu teir roynast.

Uppgávan hjá politikarunum er at syrgja fyri, at samfelagshjólina mala, og at arbeiði er til allar hendur á sjógvum og landi. Greinin hjá Absalon Absalonsen er sett upp við nøkrum konkretum punktum.

1. Avreiðingarprísir á fiskum fiski og harvið úrtøkan hjá útróðarmonnum og fiskimönnum hevði verið 100% hægri (ein fiskaprisur uppá kr. 6,00 fyri kg kundi verið galdandi).

2. Strandferðslan og óivað Skipafelagið Føroy-

ar høvdu fingið væl meira í inntøku (sum nú er tað einahelst Copenhagen Reefer).

3. Flutningur av fiskum fiski og frystum vørum við føroyskum bilum til Bretlands, Fraklands ella longri hevði verið ein nýggj og týðandi vinnugreini í Føroyum.

4. Frí kappingin hevði noytt Føroya Fiskasølu at gjørt nakað munandi fyri at hækka fiskaprisin.

5. Tann partur av vinnuni, sum nú er uttan ávirkan á søluna (útróðarmenn) høvdu komið í beinleiðis samband við marknaðin.

6. Almennur stuðul til fiskiflotan kundi verið minkaður ella verið avtikin.

Hesar hugleiðingar frá Absalon mega tala til ikki bara hansara egna flokk, men eisini Fiski- og fram-burðsflokkin.

Hugleiðingar, sum í mong ár eru bornar fram av javnaðarflokkunum. Men vit hava verið ov stuttir at rækka mál við tí samanseting sum er á tingi. Men nú tykist mær, at tað er farið at lýsna, so vit kanska sleppa frá teirri støðu, sum hevur verið galdandi í mong, mong ár í Føroyum. Har tað er soleiðis, at tað almenna hevur gildið gildið, men ikki sloppið við til veitsluna.

Sverre Midjord

tjak og meiningar

Vit gera lesarar okkara varugar við, at treytin fyri at fáa lesarabrev upptikin undir hesum teigunum er, at blaðstjórnin veit, hvør hevur skrivað brevíni.

Hvar var yvirklassin?

Jóannes Dalsgarð skrivur um Chile, at tað var »miðalklassin« sum saman við amerikanskum monopolkapitalistum saboteraðu Allende-stjórnina. Hetta ljóðar eitt sindur óskiligt. Hvar var yvirklassin tá? Var hann sintur fyri Allende-stjórnini?

Ofta eru hesar frágreiðingar um »klassu« ógreiðar. Fyri vanliga føroyska lesaran hevði tað uttan iva verið ein stór hjálp at vita hvør hoyrir heima í hvørjum klassa og hvi. Kanska eisini fyri at kunna plasera seg sjálvan í mun til hesar ymisku analysurnar. Hvar er »miðalklassa-

maður«, »smáborgari«, »stórborgari«, »bara borgari«, og hvussu standa hesi hugtøk í mun til onnur sum »kapitalistur«, »arbeiðarastættur«, »millumstættur« osfr.?

Hvussu ber tað til, at føroyskir fiskimenn ikki verða tiknir sum »arbeiðsmenn« (arbeiða teir ikki?),

hvi hava vit eitt »fiskimannafelag« og eitt »arbeiðarafelag«? Er tað bert vegna hugtaksrøyming?

So nógvir spurningar, so nógva svor.

Klassalesur kloddafløysingur av III stigi, sum ikki stendur í telefonbókini

Hevur tú eitt serligt nýggjárssynski Bergljót?

Jú, eg havi eitt brennandi nýggjárssynski og tað er, at islendingar og føroyingar ganga saman um felags fiskimark og felags sølu av øllum fiskavørum. Høvdu vit Ísland aftanfyri okkum, so eydnast tað kanska ikki bretum at stjála Rokkin frá okkum.

Eisini ynski eg, at vit fara, eins og Ísland, at útiýsa E.E.C. skipum á okkara fiskileiðum. Ístaðin fyri at lata teir liggja her og misbrúka ta kvotu, vit í býttleika geva teimum, skulu hasi ríku londini noyðast at gerast keyparar av okkara fiskavørum. Gangi

hesi ynski míni út, so gerst ikki neyðugt at minka um landsins einstau inntøkukeldu, veiðuflootan.

Bergljót Petursdóttir

